

δένδρον κοκκυμηλέα, προύμνη ἡ ἐμβολιαζομένη (pru-nus insititia) τῆς τάξεως τῶν ροδανθῶν (rosaceae): "Ἐχομε 'ς τὴν αὐλαία μουνα ἔνα ἀγουστοκοτόμπελο Πόντ. ("Οφ.) Συνών. αὔγουστοπονρελλεά. [**]

αύγουστομελο τό, ἀμάρτ. ἀουστόμελο Ρόδ.

'Εκ τῶν ούσ. *Aύγουστος* καὶ μέλι.

Τὸ κατ' Αὔγουστον λαμβανόμενον ἐκ τῶν κυψελῶν μέλι.

αύγουστομηλο τό, Λεξ. Αἰν.

'Εκ τῶν ούσ. *Aύγουστος* καὶ μῆλο.

Εἶδος μήλου ώριμάζοντος κατ' Αὔγουστον.

αύγουστοπούλλι τό, ἀμάρτ. αὔγουστουπούλλι^τ Στερεόλλ. (Ναύπακτ.)

'Εκ τῶν ούσ. *Aύγουστος* καὶ πουλλι.

Πτηνὸν ἀποδημητικὸν ἐμφανιζόμενον εἰς τὰ ὄρεινά μέρη κατ' Αὔγουστον μῆνα.

αύγουστοπονρέλλα ἡ, ἀμάρτ. ἀουστοπονρέλλα Ρόδ.

'Εκ τῶν ούσ. *Aύγουστος* καὶ πονρέλλα.

'Ο καρπὸς τῆς αὔγουστοπονρελλεάς, δὲ ίδ. Συνών. αὔγουστοκοκκύμηλο 1.

αύγουστοπονρελλεά ἡ, ἀμάρτ. ἀουστοπονρελλεά Ρόδ.

'Εκ τῶν ούσ. *Aύγουστος* καὶ πονρελλεά.

Αὔγουστοκοκκύμηλο 2, δὲ ίδ.

Αύγουστος ὁ, λόγ. κοιν. καὶ Πόντ. (Κερασ. Οἰν. Τραπ. Χαλδ.) Αὔγουστους βόρ. Ἰδιώμ. Αὔγουστος Καππ. (Φερτ.) Αὔστος Ἰων. (Κρήν. Καράμπ. Σμύρν.) Χίος (Ἐλάτ.) Αὔστος Καππ. (Φερτ.) "Αγουστος σύνηθ. καὶ Καππ. (Σινασ.) Πόντ. ("Οφ. Σάντ.) "Αγουστους βόρ. Ἰδιώμ. "Αγουστε Τσακων. "Αγουστο Καλαβρ. (Μπόρ.) "Αγοστος Καππ. (Ἀναχ.) "Αγ'στους Λῆμν. "Αχ'στους "Ιμβρ. Λέσβ. κ.ἄ. "Ακ'στος Δαρδαν. ("Οφρούν.) "Ακ'στους Θεσσ. Θράκη. (Μάδυτ.) Λέσβ. Σκόπ. κ.ἄ. "Αουστος "Ανδρ. Εύβ. (Κάρυστ.) Θήρ. Ἰων. (Ἐρυθρ. Κάτω Παναγ. Κρήν.) Κάλυμν. Κάρπ. Κάσ. Κύπρ. Κῶς Μεγίστ. Μῆλ. Νάξ. (Απύρανθ. Κινίδ.) Νίσυρ. Πάρ. Ρόδ. Σέριφ. Σύμ. Χίος (Καλαμ.) "Αουστο "Απουλ. "Αουστους Εύβ. (Σιρόπον. Ἀγία Ἀνν.) Θεσσ. (Αλμυρ.) Λυκ. (Λιβύσσος.) Στερεόλλ. (Αιτωλ.) κ.ἄ. "Αοστος "Ανδρ. Μεγίστ. Σύρ. "Αοστες Σκῦρ. Αὔγαστος Α.Ρουμελ. (Φιλιππούπ.) Μακεδ. (Σέρρα.) "Αγιστρους Λέσβ. "Αλουστος Σύμ.

Τὸ μεταγν. ὄν. *Aύγουστος*. Ο τύπ. "Αλονστος ἐκ παρετυμ. πρὸς τὸ ἐπίθ. ἀλονστος, διότι κατὰ τὰς δεκαπέντε πρώτας ἡμέρας δὲν λούονται εἰς τὴν θάλασσαν.

1) 'Ο δύδοος μὴν τοῦ ἔτους κοιν. καὶ Ἀπουλ. Καλαβρ. (Μπόρ.) Καππ. (Ἀναχ. Σινασσ. Φερτ.) Πόντ. (Κερασ. Οἰν. "Οφ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ.) Τσακων.: "Ἡρθε-μπῆκε - πέρασε δ Αὔγουστος κοιν. "Ἐμπαν-ἔβγαν Αὔγουστος" (ἀρχομένου, λήγοντος τοῦ Αὔγουστον) Τραπ. Χαλδ. || Γνωμ. Κάθε πρᾶμα 'ς τὸν καιρὸν τον κι δ κολοιός τὸν Αὔγουστο (ἐκπαστον πρᾶγμα ἐν τῷ ὑπὸ τῆς φύσεως ώρισμένῳ χρόνῳ λαμβάνει ὑπόστασιν ἢ πρέπει νὰ συντελῆται) κοιν. Κάθε πρᾶμα 'ς τὸν καιρὸν τον καὶ τὸν Αὔγουστο σταφύλι (συνών. τῷ προηγουμένῳ) πολλαχ. "Ο Αὔγουστος εἰν' δ μῆνας ποὺ τρέφει τοὺς ἔντεκα (διὰ τὴν κατ' αὐτὸν συγκομιδὴν τῶν καρπῶν) πολλαχ.

"Αγουστε, καλέ μου μῆνα, νά 'σουν δγὸ φορὲς τὸ χρόνο! (συνών. τῷ προηγουμένῳ) πολλαχ.

Μακάρι σὰν τὸν "Αουστο νά 'ταν οἱ μῆνες οῦλοι!"

(θεωρεῖται ὁ κατ' ἔξοχὴν εύτυχισμένος μῆνας ἐνεκα τῆς συγκομιδῆς τῶν καρπῶν) Κάρπ.

T' Αὔγουστον καὶ τοῦ Γεναριοῦ τὰ δγὸ λαμπρὰ φεγγάρια (ὅτι κατὰ τοὺς δύο τούτους μῆνας ἡ σελήνη λάμπει ἔξαιρέτως) Λευκ.

Γενάρι νύχτα φύλαε, τ' Αὔγουστον μεσημέρι (ὅτι τότε μάλιστα ἐπηρεάζεται τις ὑπὸ τῶν ἔξωτικῶν) αὐτόθι.

"Απὸ "Αγουστο χειμῶνα | κι ἀπὸ Μάρτιοι καλοκαίρι (ὅτι τὰ πρῶτα ψύχη ἐμφανίζονται κατ' Αὔγουστον καὶ οἱ πρῶτοι καύσωνες κατὰ Μάρτιον) πολλαχ.

"Απὸ Μάρτιοι καλοκαίρι | κι ἀπὸ "Αουστο χειμῶνα (συνών. τῷ προηγουμένῳ) Κάρυστ.

"Ο "Αουστος ἐπάτησεν, ἀκρια τοῦ χειμῶνα (συνών. τῷ προηγουμένῳ) Ρόδ.

"Ἐπάτεσαμ' 'ς σὸν Αὔγουστον καὶ 'ς σῇ δονί' τὴν ἄκραν (συνών. τῷ προηγουμένῳ) Χαλδ. Αὔγουστος ἀβροχος, μούστος ἀμετρος Εύβ. (Χαλ.) Πελοπν. (Ἀρκαδ.)

Τοῦ Αὔγουστον τὸ νερὸ | ἡ σκορδούλλα τῶν ἐλαιῶν (ὅτι αἱ κατ' Αὔγουστον βροχαὶ εἰναι ἐπιβλαβέσταται εἰς τὴν καρποφορίαν τῶν ἐλαιῶν) Κρήν.

Μαροῦ φωτὶ δὲ μ' ἔκαψε μηδὲ τ' "Αγούστον λάβρα (ὅτι οἱ κατ' Αὔγουστον δὲν είναι καύσωνες δὲν είναι ισχυοὶ) Κύθν.

Μήγε τὸν "Αουστο κρασᾶς μήγε τὸ Μάιοι σιτηρᾶς (ὅτι κατ' Αὔγουστον ἔξαντλεῖται ἡ ἐσοδεία τοῦ οἴνου καθὰ κατὰ Μάιον ἡ τοῦ σίτου) Κάρπ.

T' Αὔγουστον τὰ βορεάσματα τὸ Μάιοι ἀναθυμοῦνται (ὅτι ἡ εὐκρασία τοῦ Αὔγουστον εἰναι ἀνάλογος πρὸς τὴν τοῦ Μαΐου) Κρήτ. || "Ασμ.

Ποῦ 'χει κατάρα γονικὴ τὸ Μάιοι εἰν' ἀργάτης, τὸν "Αοστο χοιροβοσκὸς καὶ τὸ Γενάρι ναύτης "Ανδρ. β) Μετων. πολλὰ κέρδη ὅθενδήποτε προερχόμενα Κεφαλλ.: 'Εφέτος ἔχω Αὔγουστο. Αὐτὸς ἔχει πάντα Αὔγουστο (πάντοτε κερδίζει). 2) 'Η καιομένη πυρὰ κατὰ τὴν πρώτην Αὔγουστον Καππ. (Φερτ.)

αύγουστοταγίζω ἀμάρτ. ἀουσταταῖζω Ρόδ.

'Εκ τοῦ ούσ. *Aύγουστος* καὶ τοῦ ο. ταγίζω.

Παρέχω κατ' Αὔγουστον ἵκανὴν τροφὴν εἰς τὰ ὑποζύγια: Γνωμ. Αὔγουστοτάζε, γεναροκαβαλῆκα (ὅτι τὰ ὑποζύγια πρέπει νὰ τρέφωνται καλῶς πρὸ τοῦ χειμῶνος διὰ νὰ είναι κατ' αὐτὸν ἀκμαῖα).

αύγουστοχορτο τό, Κέρκ. Πελοπν. (Δημητσάν.)

'Εκ τῶν ούσ. *Aύγουστος* καὶ χόρτο.

Τὸ ἀγριόχορτον δορύκνιον τὸ πεντάφυλλον (dorycnium pentaphyllum) τῆς τάξεως τῶν ψυχανθῶν (parilionaceae) ἀνθοῦν κατ' Αὔγουστον. [**]

αύγωπα ἐπίρρο. Σύμ.

'Εκ τοῦ ἐπιθ. *αύγωπὸς < αύγή.

Κατὰ τὴν αὐγὴν περίπου: Αύγωπα 'λα (ἕλα).

αύθιδεια ἡ, λόγ. κοιν. αὐτάδεια Ζάκ. Σάμ. κ.ἄ. αὐτάβεια Κέρκ.

Τὸ ἀρχ. ούσ. αὐθάδεια.

1) Προπέτεια, ἀκράτεια γλώσσης: Δείχνω αὐθάδεια. Εἶδες αὐθάδεια ποῦ τὴν ἔχει; Συνών. αὐθαδοσύνη.

2) 'Επιρρηματ., μὲ θάρος Ζάκ.: 'Ασμ.

Ξύπνησ, ἀφέδρα καὶ κυρά, μανηὶ κι ἀναχαρά μου, ποῦ γὰρ αὐτάδεια ἔρχουμαι ν' ἀκούσῃς τὴν λαλά μου.

αύθιδης ἐπίθ. λόγ. κοιν. αὐθάδιος Θράκ. (Μυριόφ.) αὐθάδιον Θράκ. (Μάδυτ. κ.ἄ.) εὐτάδιος Μύκ.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. αὐθάδης.

1) Θρασύς, προπετής ἐνθ' ἀν.: 'Ο ἀμαθῆς εἶναι καὶ αὐθάδης κοιν. Αὐθάδια λόγια Μυριόφ. Συνών. αὐθάδικος. 2) Ἀνεξάρτητος, χειράφετος Μύκ. : 'Ο δεῖνα εἶναι αὐτάδικος.

αὐθαδιάζω λόγ. κοιν. αὐθαδιάζω σύνηθ. αὐταδιάζω Κύπρ.

Τὸ ἀρχ. αὐθαδιάζω.

1) Ὁμιλῶ προπετῶς, ἀσεβῶς κοιν. : Πῆρε ἀπάνω τον λίγο καὶ αὐθαδιάζει. Κάνερα δὲ σέβεται, 'ς δλους αὐθαδιάζει κοιν. || Ἄσμ.

'Εχρισά σου τὴ ζωὴν, μὰ 'θελες ν' αὐταδιάσῃς,
οήμερα ὅμως γνώρισε πᾶς τὴ ζωὴν θὰ χάσῃς

Κύπρ. 2) Προχωρῶ ἀφόβως ΚΜπαστ. Ἀλιευτ. 11 καὶ 14 καὶ 45. : Οἱ Φοίνικες καὶ ἄλλοι πανάρχαιοι λαοὶ αὐθαδιάζαντες 'ς ἄγνωστες θαλασσινὲς στράτες ποῦ δὲν ὑποψιαζόταν δ ἄλλος κόσμος 11. Κατηφορίζουντες [οἱ μουροῦντες] ὡς τὴ Μπρετάνια... ἀλλὰ δὲν αὐθαδιάζουντες περὶ κάτω 44. Οἱ φαρᾶδες... αὐθαδιάζαντες πολὺ μέσα 'ς τὸν ὀκεανὸν καὶ σιμώναντες τὴ Νέα Γῆ 45.

αὐθάδικα ἐπίρρ. ΓΞενοπ. Κόσμ. 43.

'Εκ τοῦ ἐπιθ. αὐθάδικος.

Αὐθαδῶς, προπετῶς : Μῆλησε αὐθάδικα.

αὐθάδικος ἐπίθ. Λεξ. Δημητρ.

'Εκ τοῦ ἐπιθ. αὐθάδης καὶ τῆς καταλ. -ικος.

Αὐθάδης 1, δ ίδ.: Αὐθάδικος λόγος - τρόπος κττ. Αὐθάδικο φέροντο.

αὐθαδόμουντρο τό, Λεξ. Δημητρ. αὐταδόμουντρο Λεξ. Δημητρ.

'Εκ τοῦ ἐπιθ. αὐθάδης καὶ τοῦ οὐσ. μοῦτρο.

'Ο ἔχων αὐθάδη συμπεριφορὰν ἥ δ ἔχων παράστασιν καὶ ἔκφρασιν αὐθάδη.

αὐθαδόστομος ἐπίθ. λόγ. κοιν.

Τὸ ἀρχ. ἐπιθ. αὐθαδόστομος.

Αθυρόστομος, ἀκρατῆς γλώσσης, αὐθάδης.

αὐθαδοσύνη ἥ, ἀμάρτ. αὐταδοσύνη Ἀνδρ. (Κόρθ.)

'Εκ τοῦ ἐπιθ. αὐθάδης.

Αὐθάδεια 1, δ ίδ.

αὐκαίρωτος ἐπίθ. Κύπρ. κ.ά. αὐκαίρους Θράκη. (Ἀδριανούπ.) κ.ά.

'Εκ τοῦ στερητ. ἀ - καὶ τοῦ ἐπιθ. *φκαιρωτὸς < 'φκαιρώνω < εὐκαιρώνω. 'Η λ. καὶ παρὰ Σομ.

1) Ἐπὶ τοῦ περιέχοντος, δι μὴ κενωθεὶς Κύπρ. κ.ά.: Αφησες αὐκαίρωτην τὴν σακ-κούλ-λαν Κύπρ. 2) Ἐπὶ τοῦ περιεχομένου, δι μὴ μετακενωθεὶς, δι μὴ μεταγγισθεὶς Θράκη. (Ἀδριανούπ.) κ.ά.

αὐλαγὴ ἥ, Ἡπ. Θεσσ. Θράκη. (Μάδυτ.) αὐλαὴ Θεσσ. Θράκη. (ΑΙν. Σουφλ.) αὐλαγιὰ Θράκη. αὐλαγοῦ Πόντ. (Κοτύωρ.) Χηλ. αὐλαοῦ Χηλ. αὐλαγᾶς δ, Ἡπ. Θεσσ. Μακεδ. (Κοζ. Σιάτ. κ.ά.) αὐλαγιᾶς Θεσσ. αὐλαγὸς Θεσσ.

'Εκ τοῦ οὐσ. αὐλὴ κατὰ σύμφυρσιν πρὸς τὸ Τουρκ. αἴγι = φράκτης.

1) Τὸ παρὰ τὴν αὐλὴν κηπάριον ἥ χωράφιον Θράκη. Πόντ. (Κοτύωρ.) 2) Αὐλὴ Θράκη. (ΑΙν. Σουφλ.): Περοῦ ἀπ' τὸν αὐλαὴ Σουφλ. Τὸν πιάσαντα τὸν αὐλούντον πέσος 'ς ν-ν αὐλαὴ ΑΙν. Συνών. ίδ. ἐν λ. αὐλὴ (Ι) 1. 2)

'Αγρός, ἀμπελῶν κττ. περιφραγμένος ἐντὸς τοῦ χωρίου ἥ παρ' αὐτὸ Ηπ. Θράκη. (Μάδυτ. κ.ά.) Μακεδ. (Κοζ. Σιάτ. κ.ά.) Θεσσ. : Τοὺν δουσάμαν ἔνα ταγάρο χουράφ' ἀπουκάτου τοὺν αὐλαγᾶ (ἔνα ταγάρο χουράφ' = ὁρισμένη ἔκτασις ἀγροῦ) Μακεδ. 3) Ξύλινος φράκτης κήπων, ἀγρῶν κττ. Χηλ. :

Αἰνιγμ. Κόκκιν' αὐλαγοῦ μὲ ἄσπρα περιστέρια (τὰ χεῖλη καὶ οἱ ὄδόντες). 4) Μέρος παρὰ τὴν οἰκίαν ὑπόστεγον χοη-σιμεῦον ὃς μαγειρεῖον Θράκη.

'Η λ. καὶ ὡς τοπων. Θεσσ. (Πήλ.) Θράκη. (Αύδημ.) Μακεδ.

αὐλαία ἥ, Πόντ. (Οφ.) αὐλαὶ Θράκη. (Καλλίπ.) Μακεδ. (Άρν.) αὐλᾶ Πόντ. (Κερασ. Κρώμν. Σινώπ. Τραπ.) αὐλᾶ Πόντ. (Ιμερ. Κρώμν. κ.ά.)

Τὸ μεσν. οὖσ. αὐλαία. Πρ. Εύσταθ. Ιλ. 84, 2 «τὴν ἀμαξαν κατὰ παραγωγὴν ἀμαξαίαν φασὶ καὶ τὴν αὐλὴν αὐλαίαν καὶ τὴν προνομὴν προνομαίαν».

'Η αὐλὴ τῆς οἰκίας ἐνθ' ἀν.: "Ἐρθε εἰς ἄθρωπος τοῖς στέτος 'ς σὴν αὐλαία 'Οφ. Ἐρθε τὸ ζῷο σουντα 'ς σὴν αὐλαία μουντα αὐτόθ. 'Η γυναικα 'τ' ἐντῶτδε τὸ στόλλο άσ' σὴν αὐλαία (ἐκ παραμυθ. ἐντῶτδε = ἔξεδίωξε) αὐτόθ. || Παροιμ.

'Απὸ τὸν κῆπο σου νερὸς καὶ ἀπ' τὴν αὐλᾶ σου χιόνι (ό μέλλων νὰ νυμφευθῇ πρέπει νὰ ἐκλέγῃ σύζυγον ἐκ τῶν ἐγγὺς καὶ ἄρα γνωρίμων εἰς αὐτὸν γυναικῶν) Σινώπ. || Ἄσμ.

καὶ τρώνε τὸ σιτάρι μου καὶ πίνουν τὸ νερό μου καὶ μὲ τὰ δυὸ ποδάρια των σκαλίζουν τὴν αὐλαία μου (ἐνν. τὰ περιστέρια) Καλλίπ.

Παρακαλῶ σε, κόραδον, 'ς σὴν αὐλᾶ σ' ἐμὲν θάψον Κρώμν.

"Αλλο 'ς σ' δοπίτι σ' κ' ἔρχουμαι, 'ς σὴν αὐλᾶ σ' καὶ δᾶβαίρω, ἄλλεν κόρην ἐγάπεσα, ἐσὲν θ' ἀπιδᾶβαίνω (θὰ ἐγκαταλείψω) Κρώμν.

'Ακεῖ 'ς σὸ πέραν τὸ φαδίν, 'ς σ' ἄλλο ἐπεκειμέρι, 'ς σοῦ πενθεροῦ μου τὴν αὐλαίαν μέγαν κλαημὸς ἐξέβεν Χαλδ. Συνών. ίδ. ἐν λ. αὐλὴ (Ι) 1.

αὐλακάκι τό, σύνηθ. αὐλακάκι βόρ. ίδιωμ.

'Υποκορ. τοῦ οὐσ. αὐλάκι διὰ τῆς καταλ. -άκι.

Μικρὸν αὐλάκι: «Τὰ αὐλακάκια τὰ σχηματιζόμενα ἐκατέρωθεν τῆς φινός» ΑΠαπαδιαμ. Νοσταλγ. 28. || Φρ. Καθὼς γιόμ' σε τὸ αὐλακάκι μ' | νὰ γιομίσ' καὶ τὸ ἀμπαράκι μ' (γεωργὸς δογώνων τὴν γῆν ἔσκαψε βαθὺ αὐλάκι καὶ φίψας ἐντὸς τὴν γυναικά του είπε τὸ ἀνωτέρω) Θράκη. (Μάλγαρ.) Συνών. *αὐλακόπουλον, αὐλακούλλι.

αὐλακάρις δ, Πελοπν. (Τριφυλ.) κ.ά.

'Εκ τοῦ οὐσ. αὐλάκι καὶ τῆς καταλ. -άρις.

'Ο ἐπιμελούμενος τῆς αὐλακοῦς, δι' ἥς φέει τὸ ὄδωρο τὸ προωρισμένον πρὸς ἄρδευσιν τῶν ἀγρῶν, κήπων κττ., ὄδρονόμος. Συνών. ίδ. ἐν λ. αὐλακολόγος 2.

αὐλακας δ, Ἀνάφ. Θήρ. Ικαρ. Κρήτ. Νάξ. (Καλόξ.) Πάρ. Πελοπν. (Λεντεκ.) Τήλ. κ.ά.

Μεγεθ. τοῦ οὐσ. αὐλάκι διὰ τῆς καταλ. -ας.

1) Μεγάλη αὐλαξ, ὄδρορρόη, ἀγωγός, δοχετὸς Ικαρ. Κρήτ. Πελοπν. (Λεντεκ.) κ.ά. 'Η λ. καὶ ὡς τοπων. Λευκ.

2) 'Η κατὰ τὴν ἄροσιν σχηματιζόμενη αὐλαξ καὶ συνεκδ. ἥ καλλιέργεια τῶν ἀγρῶν Ἀνάφ. Θήρ. Κρήτ. Πάρ. Τήλ.: Παροιμ.

Καλὸς σασμὸς 'ς τὸν αὐλακα καὶ μὴ μαλκὰ 'ς τὸ ἀλώνι (ὅτι πρέπει τις νὰ κανονίζῃ τὰς ὑποθέσεις του οὐχὶ κατὰ τὸ τελευταῖον στάδιον τῆς ἔξελλεώς των, ἀλλ' εὐθὺς ὅταν προκύπτουν) Ἀνάφ. Πάρ. κ.ά. 3) Ὁργυμα Νάξ. (Καλόξ.) Συνών. χαντάκι. 4) Πρασιά κήπου Ικαρ. Συνών. αὐλάκωμα 2.

'Η λ. καὶ ὡς τοπων. Ιμβρ.

αὐλακεὰ ἥ, αὐλακέα Κύθηρ. αὐλακεὰ κοιν. αὐλατσέα πολλαχ. αὐλατσά Στερελλ. (Δεσφ.) αὐλατσά Κύπρ. αὐλατσία Εῦβ. (Αὐλωνάρ.) αὐλατσία Τσακων.

